

Věc T-322/01

Roquette Frères SA

v.

Komise Evropských společenství

„Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Glukonát sodný – Článek 81 ES – Pokuta – Článek 15 odst. 2 nařízení č. 17 – Pokyny o metodě stanovování pokut – Sdělení o spolupráci – Zásada proporcionality – Rovné zacházení – Zásada ne bis in idem“

Rozsudek Soudu (třetího senátu) ze dne 27. září 2006 II - 3145

Shrnutí rozsudku

- 1. Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Skutečný dopad na trh (Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A první pododstavec)*

II - 3137

2. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, článek 15)
3. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
4. *Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Narušení hospodářské soutěže – Kritéria posouzení*
(Článek 81 odst. 1 ES)
5. *Řízení – Návrh na zahájení řízení – Formální požadavky*
[Jednací řád Soudu, čl. 44 odst. 1 písm. c)]
6. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04)
7. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Neuložení nebo snížení pokuty za spolupráci obviněného podniku*
[Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod B písm. b) a bod C]
8. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Sankce Společenství a sankce uložené v členském nebo třetím státě za porušení vnitrostátního práva hospodářské soutěže*
(Nařízení Rady č. 17, článek 15)
9. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Daň z obrátu podniku, který se dopustil protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17)
10. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení*
(Článek 81 odst. 1 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)

11. *Řízení – Návrh na znovuotevření ústní části řízení*

(Jednací řád Soudu, článek 62)

12. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Posuzovací pravomoc Komise – Pravomoc Soudu v plné jurisdikci*

(Článek 229 ES; nařízení Rady č. 17, článek 17)

1. Podle znění bodu 1 A prvního pododstavce pokynů o metodě stanovování pokut uložených na základě článku 15 odst. 2 nařízení č. 17 a článku 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO bere Komise při stanovení pokuty podle závažnosti protiprávního jednání v úvahu zejména skutečný dopad protiprávního jednání na trh, pokud jej lze měřit. Tento měřitelný dopad kartelové dohody musí být považován za dostatečně prokázaný, jakmile je Komise schopna poskytnout konkrétní a důvěryhodné indicie, které s přiměřenou pravděpodobností ukazují, že kartelová dohoda měla dopad na tento trh.

Přezkum dopadu kartelové dohody na trh totiž nezbytně znamená uchýlit se k domněnkám. V tomto kontextu musí Komise zejména zkoumat, jaká by byla cena dotčeného výrobku, kdyby kartelová dohoda neexistovala. Přitom při přezkumu důvodů skutečného zvýšení cen je nebezpečné spekulovat o příslušném podílu každého z těchto důvodů. Je třeba přihlídnout k objektivní okolnosti, že z důvodu

kartelové dohody o cenách se účastníci právě vzdali své svobody soutěžit v oblasti cen. Hodnocení vlivu jiných faktorů, než je toto dobrovolné rozhodnutí účastníků kartelové dohody o nesoutěžení, je nezbytně založeno na rozumné pravděpodobnosti, kterou není možné přesně vyčíslit.

Proto, pokud nemá být toto kritérium podle bodu 1 A prvního pododstavce, zbaveno svého užitečného účinku, nemůže být Komisi vytýkáno, že se opřela o skutečný dopad kartelové dohody s protisoutěžním cílem, jakou je kartelová dohoda o cenách nebo kvótách, na trh, aniž by tento dopad kvantifikovala nebo poskytla v tomto ohledu číselné posouzení.

(viz body 71–75)

2. V oblasti stíhání zakázaných kartelových dohod není skutečné chování, o kterém podnik tvrdí, že jej přijal, relevantní pro účely posouzení dopadu kartelové dohody na trh, jelikož účinky, které mají být zohledněny, jsou účinky vyplývající z celkového protiprávního jednání, na kterém se podílel.

Stejně tak dopad kartelové dohody není nezbytně v korelaci s její délkou trvání. Nemůže tak být vyloučeno, že pokud kartelová dohoda nemá žádný účinek během dlouhé doby, avšak je zničující během krátké doby, bude účinek této kartelové dohody stejně významný jako účinek kartelové dohody, který trval po celou dobu trvání této dohody. Neexistence účinku nebo existence omezeného účinku kartelové dohody během některých období, i kdyby se prokázala, tedy nesvědčí nezbytně o menším účinku, než je účinek kartelové dohody, který trval během celé doby jejího trvání.

(viz body 89–90, 121, 128, 141, 179)

3. Na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 je částka pokuty určena na základě závažnosti protiprávního jednání a délky jeho trvání. Krom toho v souladu s pokyny o metodě stanovování pokut uložených na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17

a čl. 65 odst. 5 Smlouvy ESUO, Komise stanoví výchozí částku podle závažnosti protiprávního jednání, s ohledem na samotnou povahu protiprávního jednání, jeho konkrétní dopad na trh a rozsah zeměpisného trhu.

Tento právní rámec jako takový tedy neukládá Komisi zohlednit malou velikost výrobního trhu.

Při posouzení závažnosti protiprávního jednání však Komisi přísluší zohlednit velký počet skutečností, jejichž povaha a závažnost se mění podle typu dotčeného protiprávního jednání a zvláštních okolností dotčeného protiprávního jednání. Nemůže být vyloučeno, že mezi tyto skutečnosti prokazující závažnost protiprávního jednání mohou patřit podle okolností hodnota výrobku, který je předmětem protiprávního jednání, velikost relevantního výrobního trhu a silné postavení kupujících.

Pokud tedy velikost trhu může být skutečností, která má být zohledněna

pro zjištění závažnosti protiprávního jednání, její význam se liší podle zvláštních okolností dotčeného protiprávního jednání.

pučná, je totiž třeba, aby hlavní skutkové a právní okolnosti, na kterých je založena, vyplývaly, přinejmenším stručně, ale uceleně a srozumitelně, z textu samotné žaloby, a to za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti.

(viz body 147–150)

4. Pro účely přezkumu uplatnění čl. 81 odst. 1 ES na dohodu nebo jednání ve vzájemné shodě je zohledněn konkrétních účinků dohody nadbytečné, pokud je zřejmé, že cílem dohody bylo vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu.

V tomto ohledu Soudu nepřísluší, aby ve všech skutečnostech uplatněných na podporu prvního žalobního důvodu zjišťoval, zda tyto skutečnosti mohou být rovněž použity na podporu druhého žalobního důvodu. Skutečnost, že Komise vyvinula zvláštní úsilí, aby se i přes zjevnou nepřesnost žalobního důvodu pokusila identifikovat případné argumenty žalobkyně uvedené v rámci její argumentace týkající se prvního žalobního důvodu a které popřípadě mohou být převzaty na podporu druhého žalobního důvodu, jakož i na něj v tomto kontextu odpovědět, tento závěr neovlivňuje. Takový postoj Komise je totiž pouze domněnkou, pokud jde o přesný dosah žalobního důvodu uvedeného žalobkyní. Neumožňuje s jistotou určit přesný dosah druhého žalobního důvodu.

(viz bod 201)

5. Podle čl. 44 odst. 1 písm. c) a d) jednacího řádu Soudu musí žaloba zejména obsahovat stručný popis uplatněných žalobních důvodů. Krom toho musí být nezávisle na jakékoliv terminologické otázce tento popis dostatečně jasný a přesný, aby žalované umožnil připravit svou obranu a Soudu rozhodnout o žalobě případně i bez dalších informací. Pro to, aby byla žaloba pří-

(viz body 208–209)

6. Sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod vyplývá

z výkonu posuzovací pravomoci Komise a jeho důsledkem je pouze sebeomezení pravomocí Komise při dodržení zásady rovného zacházení. Toto sdělení vytvořilo legitimní očekávání, ze kterých vycházejí podniky, které si přejí Komisi informovat o existenci kartelové dohody. S ohledem na dodržování zásady rovného zacházení a legitimní očekávání, které podniky přející si s Komisí spolupracovat mohou z tohoto sdělení vyvozovat, je tedy Komise povinna jednat s ním v souladu při posuzování spolupráce v rámci určení částky pokuty uložené podniku.

sdělení o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod, uvedené sdělení ve svém bodě B, na který odkazuje bod C písm. b), vyžaduje, aby byl první, který poskytl určující poznatky k prokázání existence kartelové dohody. Sdělení nestanoví pro splnění této podmínky, že podnik, který oznámí tajnou kartelovou dohodu Komisi, jí musí poskytnout všechny určující poznatky pro vypracování oznámení námitek nebo tím méně pro přijetí rozhodnutí konstatujícího protiprávní jednání.

(viz body 237–239)

V tomto ohledu, ani návrh nového sdělení, i když byl zveřejněn před přijetím rozhodnutí, kterým se ukládá pokuta za porušení pravidel hospodářské soutěže, ani nové sdělení zveřejněné po přijetí takového rozhodnutí nemohou mít sebeomezující dopad na výkon posuzovací pravomoci Komise v tomto případě.

8. Zásada *ne bis in idem* zakazuje sankcionovat tutéž osobu více než jednou za totéž protiprávní jednání za účelem ochrany téhož právního zájmu. Použití této zásady podléhá třem kumulativním podmínkám, tedy totožnosti skutků, totožnosti subjektu, který se dopustil protiprávního jednání, a totožnosti chráněného právního zájmu.

(viz body 223–224)

7. Aby podniku mohlo být přiznáno významné snížení pokuty podle bodu C

Podnik tedy může být platně předmětem dvou paralelních řízení za totéž protiprávní jednání, a tedy dvojí sankce, jedné ze strany příslušného orgánu dotčeného

členského státu, druhé ze strany Společenství v rozsahu, ve kterém uvedená řízení mají rozdílný účel a porušené normy nejsou totožné.

došlo k pochybení na úrovni obratu, který má být zohledněn, zjištění tohoto pochybení musí vést k opravení výše pokuty, a to i pokud je pochybení přičitatelné podniku.

Z toho vyplývá, že zásada *ne bis in idem* se nemůže *a fortiori* uplatnit v případě, ve kterém řízení vedená a sankce uložené Komisí na straně jedné a orgány třetích států na straně druhé zcela zřejmě nemají stejné cíle. Pokud se totiž v prvním případě jedná o zachování nenarušené hospodářské soutěže na území Evropské unie nebo v Evropském hospodářském prostoru, ochrana, o níž je usilováno v druhém případě, se týká trhu třetího státu. Podmínka totožnosti chráněného právního zájmu nezbytná pro uplatnění zásady *ne bis in idem* v tomto případě chybí.

(viz bod 293)

10. Při rozdělení podniků, které porušily čl. 81 odst. 1 ES do skupin pro účely určení částky pokut, musí být určení prahů pro každou z takto identifikovaných skupin soudržné a objektivně odůvodněné.

(viz bod 295)

(viz body 277–281)

9. Jestliže při určení výše pokuty, která má být uložena podniku, který porušil pravidla Společenství hospodářské soutěže,

11. Soud musí návrhu na znovuotevření ústní části řízení vyhovět pro účely zohlednění nově tvrzených skutečností, pouze pokud jej dotčený účastník řízení zakládá na takových skutečnostech, které by mohly rozhodujícím způsobem ovlivnit výsledek sporu a které nemohl uplatnit před koncem ústní části řízení.

Přijetí rozhodnutí týkajícího se ostatních podniků, které se účastnily protiprávního jednání, po rozhodnutí, kterým se ukládá pokuta podniku, který se dopustil téhož protiprávního jednání porušujícího pravidla hospodářské soutěže, není novým prvkem, který by rozhodujícím způsobem ovlivňoval legalitu prvního rozhodnutí, a neodůvodňuje tedy znovuotevření řízení na tomto základě.

Legalita aktu Společenství se totiž posuzuje podle skutkových a právních okolností existujících ke dni, kdy byl akt přijat. Při posouzení legality tohoto aktu je tedy vyloučeno zohlednění skutečností, ke kterým došlo po dni, ke kterému byl akt Společenství přijat. Přezkum legality rozhodnutí musí být ostatně v zásadě uskutečněn na základě skutkových a právních okolností uvedených účastníky řízení v průběhu správního řízení nebo uvedených v tomto rozhodnutí. V opačném případě by byla zpochybněna paralelnost mezi dřívějším správním řízením a následujícím soudním přezkumným řízením spočívající na totožnosti skutkových a právních okolností.

12. Co se týče určení částky pokut uložených za porušení pravidel hospodářské soutěže, Soud může, vzhledem k žalobním důvodům uplatněným žalobkyní, na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci zohlednit doplňující informace, které nebyly uvedeny v napadeném rozhodnutí. Vzhledem k zásadě právní jistoty však musí tato možnost být v zásadě omezena na zohlednění informací předcházejících napadenému rozhodnutí, které Komise mohla v okamžiku přijetí svého rozhodnutí znát. Rozdílný přístup by Soud vedl k tomu, že by nahrazoval správní orgán pro účely posouzení otázky, kterou dosud správní orgán nezkoumal, což by vedlo k zasahování do jeho pravomocí a obecněji k porušení systému rozdělení funkcí a institucionální rovnováhy mezi mocí soudní a mocí správní.

(viz body 323–326)

(viz bod 327)